

ALLAH'IN AFFI VE RAHMETİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn., Kemâ yenbağî licelâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْفِرُ لِعَبْدِهِ مَا لَمْ يَقَعِ الْحِجَابُ
قِيلَ وَمَا وَقُوعِ الْحِجَابِ قَالَ تَخْرُجُ النَّفْسُ وَهِيَ
مُشْرِكَةٌ

(حم. خ. في التاريخ. حب. والبغوى في الجعديات ك. ض. عن أبي ذر)

RE. 94/1 (*Inne'llâhe azze ve celle yağfiru li-abdihî, mâ lem yekai'l-hicâbu, kîle: Ve mâ*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

vukûi'l-hicâbi? Kàle: Tahrucu'n-nefsu ve hiye müşriketün.)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlelerinden razı olsun... Lütfettiniz, zahmet ettiniz bu dersi dinlemeye geldiniz. Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihanda sizleri bahtiyar eylesin... Peygamber SAS Efendimiz'in şefaatine nail eylesin...

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şeriflerini okumaya başlamadan önce onun mübarek ruh-u pâkine bizlerden bir hediyeye-i Kur'aniye olsun diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbânının, ahbâbının ruhlarına hediyeye olsun diye; hâssaten kitabını okuduğumuz Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddîn Efendi Hazretleri'nin ve kendisinden feyz aldığımız hocamız Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'nin ruhlarına hediyeye olsun diye;

Bu beldeleri Allah rızası için cihad ederek, malını canını feda ederek fethetmiş olan, mübarek fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediyeye olsun diye; hâssaten bilhassa Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri'nin ruhuna hediyeye olsun diye; beldemizin medâr-ı iftihârı enbiyâullah, evliyâullah, sâlihîn ve sahabe-i kirâm hazretlerinin; bilhassa Yûşa AS'ın ve Ebû Eyyüb Hâlid ibn-i Zeyd el-Ensâri ve sâir sahâbe-i kirâmın ruhlarına hediyeye olsun diye;

Cümle hayır hasenat sahiplerinin ve bilhassa içinde oturup bu dersi yaptığımız şu İskenderpaşa Camii'ni bina eden mübarek zâtın ve bu camiyi asırlar boyu hizmette tutup ihya,

tamir, tecdid ve tevsî edip bugüne getirmiş olan hayır sahiplerinin; bu hususlarda katkısı, yardımını, iştiraki olanların ruhlarına hediye olsun diye ve bu camiden güzerân eylemiş eimme, hutebâ, müezzin, vaizin, kayyumun ve cemaat kardeşlerimizin ruhlarına;

Bu dersi dinlemeye gelen siz kıymetli kardeşlerimin cümle müslüman geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun; kabirleri nur dolsun, ruhları şâd olsun, makamları a'lâ, dereceleri yüksek olsun diye;

Bizler de Allah'ın sevdiği kullar olalım; Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamız nasib olsun diye bir *Fâtiha*, üç *Ihlâs-ı şerif* okuyalım, öyle başlayalım!

.....

a. Allah'ın Kulunu Affetmesi

Okuyacağımız hadîs-i şerifler *Râmuzü'l-Ehâdis*'in 94. sayfasının 1. hadîs-i şerifi ve devamıdır.

Metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerif Ebu Zer el-Gıfâri Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Buhârî'nin *Târih-i Kebîr*'inde, Ahmed ibni Hanbel'de, İbn-i Hibban'da, Begavî'de, Hâkim'in *Müstedrek*'inde mevcut olan bir hadîs-i şerif.

Peygamber-i Zîşânımız buyuruyor ki:¹

¹Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.174, no:21562; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.286, no:7660; Tahâvî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.VII, s.13, no:1950; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.393, no:626; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.106, no:4056; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.124; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.145, no:841; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*,

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْفِرُ لِعَبْدِهِ مَا لَمْ يَقَعِ الْحِجَابُ
قِيلَ وَمَا وَقُوعِ الْحِجَابِ قَالَ تَخْرُجُ النَّفْسُ وَهِيَ
مُشْرِكَةٌ

(حم. خ. فى التاريخ. ع. حب. والبغوى فى الجعديات ك. ض. عن أبى ذر)

RE. 94/1 (*Inne'llàhe azze ve celle yağfiru li-abdihî, mâ lem yekai'l-hicâbu, kîle: Ve mâ vukûi'l-hicâbi? Kàle: Tahrucu'n-nefsu ve hiye müşriketün.*)

(*Inne'llàhe azze ve celle*) “Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki aziz ve celil olan Allah, (*yağfiru li-abdihî*) kulunu mağfired eder; (*mâ lem yekai'l-hicâb*) perdeye, hicâba düşmediği müddetçe mağfired eder.

(*Kîle*) “Soruldu, denildi ki: (*Ve mâ vukûi'l-hicâb*) Kişinin perdeye, hicâba düşmesi ne demek?”

(*Kàle*) “Buyurdu ki: (*Tahrucu'n-nefsü ve hiye müşrikeh*) Adamın canı çıkar, nefsi vücudundan müşrik olarak ayrılır; o zaman hicaba, perdeye düşmüş olur.”

O zaman artık olmaz, mağfired imkânı kalkmış oluyor. İnsanın canı, nefsi böyle olmadıkça, müşrike, şirk koşmuş bir nefis olarak çıkmadıkça Allah kulu mağfired eder, mağfired kapısı açıktır.

Mağfired ne demek?

---

c.X, s.356, no:17512; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.161, no:2056; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.315, no:801; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.87, no:598; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.75, no:300; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.271, no:7282.

Günahları Allah'ın örtmesi, affetmesi.

Aslında *gafera*, *yağfiru*; örtmek manasından geliyor.

Allah neyi örtüyor? Kulun kusurlarını, günahlarını örtüyor.

Ortada bir mevcut suç, yapılmış kusur var ama örtüyor, affediyor, göstermiyor. Yani af, affetmek gibi örtmek, günahları örtmek, bağışlamak manasına geliyor.

Onun için aynı kökten gelen bir kelime daha var; *miğfer*.

Miğfer, ok çarpmasın, kılıç kesmesin diye askerin başına giydiği madenî başlık. Bu gafere kökünden, aynı kökten; niye ona miğfer denmiş? O da başı örtüyor da ondan. Başı örtüyor, kılıç darbesinden, ok çarpmasından ve balta vurmasından koruyor.

Evet, Allah mağfiret eder.

Aziz ne demek? *Celîl* ne demek? *Aziz*'in iki mânâsı var:

Birinci mânâsı, çok kıymetli olmak demek. (*Azze'l-metàu*) "Mal aziz oldu, çok kıymetlendi, değeri çok yükseldi." derler.

İkinci mânâsı, kesinlikle galip olmak demektir.

Allah azizdir; düşmanına aman vermez, mutlaka yener. Birisi düşmanlık yaparsa, Allah da onunla savaş ederse, karşı taraf perişan olur. Aksi ihtimali yok, mutlaka yener. *Aziz*, mutlak galip, mutlaka galebe çalan demek.

Kur'ân-ı Kerâm'de bir ayette bu manasıyla

geçiyor o kelime.

Dâvud AS'ın huzuruna iki davalı-davacı şahıs gelmişler. Birisi diyor ki:

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِي نَعْجَةٌ
وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ

(ص ۲۳)

(*Inne hâzâ ahî*) “Bu benim kardeşim, din kardeşim. (*Lehû tis'un ve tis'îne na'ceten*) Bunun doksan dokuz hayvanı var. (*Ve liye na'cetün vâhideh*) Benim bir tanecik hayvancığım var. (*Fekàle ekfilnîhâ*) ‘O bir taneyi de bana ver!’ dedi bu. Doksan dokuz tanesi onda, ‘Şu bir taneyi de bana ver!’ dedi, (*Ve azzenî fi'l-hitâb*) Ve beni istemekte artık bıktırdı, yendi.” (Sad, 38/23)

Doksan dokuz tane var, ötekisinin bir tanecik var, gene yendi. “Kim haklı bize hükmet!” diye Davud AS'ın huzuruna gelmişler. Orada da işte (*Ve azzenî fi'l-hitâbi*) “Hitapta beni yendi, galip geldi, bana istemekte galip geldi.” demek.

Demek ki *aziz* kelimesinin –*Allahu azze ve celle* diyoruz ya, *Aziz Allah* diyoruz ya– iki manası var: Bir, “Çok çok çok kıymetli, son derece değerli.”; ikincisi, “Mutlaka galip” demek.

Celil ne demek, *celle* ne demek?

Celil olmak, ulu olmak; ulu, celal sahibi demek.

“–Ulu olan ve son derece kıymetli olan veya mutlaka galip olan Allah-u Teâlâ Hazretleri

kulunu mağfiret eder, affeder; perdeye, hicâba düşünceye kadar.”

Hicab neymiş? Nefsinin, canının, ruhunun müşrik olarak teslim olması, çıkması... Ölmüşse artık affedilmesi bahis konusu olmaz, iş bitti.

Muhterem kardeşlerim!

Ölmeden evvel son nefesinden önce orada da bir ara devre var. İnsan bir sağlıklı afiyetli yaşıyor, bir de ölmüş oluyor.

“—Bu ikisinin arasında ne var?”

Ölümünün kesinleştiği, öleceğinin iyice belli olduğu, gözünden perdelerin kalktığı zaman...

“—Gözünden perdeler kalktığı zaman ne olur?”

Gerçekleri görür; cenneti görür, cehennemi görür, kendisi cehennemlikse cehennemdeki yerini görür.

“—Aman Yarabbi, tamam pişmanım döndüm.”

O zaman da denir ki:

(Âl-âne) “Şimdi mi aklın başına geldi? Allah Firavun’a öyle buyuruyor.

Firavun tam boğulacağı sırada, boğulması kesinleşince, kendisinin öleceğini anladı. Allah da onu ara devreye, hayatla ölüm arasında ölümünün kesin olduğu, gözünden perdenin kalktığı zamana soktu, gördü. Dedi ki:

لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ
الْمُسْلِمِينَ

(*Lâ ilâhe ille'llezîâmenet bihîbenû isrâîle ve ene mine'lmüslimîn.*) “Şu kovaladığım Benî İsrâil’in inandığı, Allah’tan başka ilâh olmadığına şimdi ben de söylüyorum, ikrar getiriyorum; *Lâ ilâhe illallah*, ben de müslümanlardayım!” (Yunus, 10/90) dedi ama, o zaman faydası yok...

الْآن

(*Âl-âne*) “Şimdi mi?” (Yunus, 10/91) Şimdi mi aklın başına geldi, daha evvel nerdeydi aklın?

Gezerken, tozarken, elinde güç kuvvet varken o zaman nerdeydin? İmtihan bitti, âhireti görüyorsun. Görüp dururken inkâr mümkün mü?

Cehennem var mı yok mu? Görüyorsun alevlerini, besbelli.

Cennet var mı? Köşkleri görünüyor, kokusu duyuluyor, perdeler kalkmış.

Perdeler kalktıktan sonra, artık hayata dönmesi ümidi kalmamış o ye’s halindeki insanın imanının o zaman kıymeti yok. Daha önce akli başındayken, dolaşırken aklını başına toplarsa, tevbe ederse, vaziyetini düzeltirse olabilir.

Muhterem kardeşlerim.

Bu bir bakıma müjdedir. Demek ki kul ne günah işlese Allah affedebilecek. Canı çıkıncaya kadar müddet var, müjde var.

“–Günahım çok...”

Günahın çok ama Allah’ın rahmeti daha çok, mağfireti daha çok. Allah’ın lütfu daha çok, affeder.

“–Ne olacak şimdi benim işlediğim haltlar, günahlar, hatalar?” Affeder, telafi eder; her şeye kâdir, ne yaparsa yapar.

Seni affedince senin mağdur ettiğin insanları da taltif eder. Halleder o, her şeye kâdir, affeder.

Ama artık perde düştükten sonra olmaz çünkü nefsi çıktı, iş işten geçti, artık müşrik olarak damgalandı, imtihan bitti ahirete öyle göçtü. Müşriki de Allah asla afv u mağfiret eylemez.

Bu bir müjdedir, ama gene de korkmamız lazım; çünkü ölümün ne zaman geleceğini bilmiyoruz.

“–Dur ben biraz daha günaha devam edeyim de ondan sonra tevbe ederim. Dur ben gene eski hamam eski tas, vur patlasın çal oynasın şıkıdım şıkıdım, biraz gençliğimin sefasını süreyim; kazandığım paraları biraz barlarda, pavyonlarda, gazinolarda yiyeyim sonra tevbe edeceğim. Edeceğim tamam, haklısın, tevbe edeceğim kardeşim ama biraz şu felekten kâm alayım, murat alayım, felekten gün çalayım.”

İşte o şeytanın aldatmasıdır. Tam öyle yaparken Allah canını alır. Sarhoşken Emirgan’dan hop aşağı Boğaz’a arabasıyla beraber düşürür. Boğaz köprüsünde kaza olur, yedi tane araba birbirine girer işi biter. Sarhoş olduğundan virajı hızlı alır, kenardaki duvarlara çarpar, kendisi de yanındakiler de parça parça olur. Arabayı

güzelce yanaştırır, doğalgaz borusu patlar, bir anda araba cayır cayır, şöför cayır cayır yanar.

Az önce yaşıyordu bu adam veya bu kadın; şimdi ne oldu? Bitti.

Onun için, muhterem kardeşlerim!

“—Ölüm birden geliverirse...” diye tir tir titremek, ölüme hazır olmak lazım.

Şu bizim yolumuz, tasavvuf yolu nedir? Tasavvuf yolu ölüme hazırlıklı olma yoludur.

Dervişler hazır asker, Allah der cihad eder.

Böyle bir ilahî var biliyorsunuz. Çok güzel bir sözdür o. Derviş hazır asker. Neye hazır? Ölüme hazır.

“—Hadi öl!”, “Hadi bakalım gel!” dendiği zaman; “Dur biraz bekleyeyim.” demeyen insan. Hazır, abdesti var, tevbesini yapmış, her şey tamam.

İşte bu dervişlik yolu ondan önemli.

“—Peki hocam, daha yirmi bir yaşındayım. Fakülte bitse, biraz daha sonra tevbe etsem olmaz mı?”

En büyük suçlardan, en büyük kusurlardan birisi nedir biliyor musunuz? *Tûl-u emel*. Emelin uzun olması. Bu büyük suç, büyük gaflet, büyük kötülük, insan için çok negatif bir puan, ne demek bu tûl-u emel? İnsan tûl-u emel sahibi olmayacak ne demek?

Yani çok yaşarım demeyecek, çok uzayacağını sanmayacak. Öyle olacak da böyle olacak da üç senede bunu ödeyeceğim de, beşinci seneden

sonra şunu yapacağım da... İleriye doğru emelleri, ümitleri uzayıp gidiyor. Halbuki iki saatlik ömrü kalmış, halbuki bir dakika sonra canı çıkacak.

Tûl-u emel en tehlikeli fikir ve duygudur çünkü “Nasıl olsa yaşayacağım.” diye insanı tevbeden geri bıraktırıyor, rahatlık ve rehavet veriyor:

“—Daha dur bakalım, gencim!”

Gencim ölmem,

Arzular kanımda bir çağlayan şırıl şırıl, şırıl şırıl.

Sen ölmem diye diretirsen, Azrail, “Peki yi canını almayayım.” diyecek mi? Dinlemez.

إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا
يَسْتَقْدِمُونَ

(يونس ٤٩)

(Izâ câe ecelühüm felâ yeste’hirûne sâaten ve lâ yestakdimûn) [Ecelleri geldiği zaman, artık ne bir an geri kalırlar, ne de ileri giderler.] (Yunus, 10/49)

Eceli geldiği zaman kıpırdamaz, saniye geçmez, öne gelmez, sona gitmez.

“—Hadi biraz önce al canımı da az acı çekeyim.” Olmaz!

“—Hadi biraz tehir et de tevbe edeyim.” O da olmaz! Orada olacak. O anda iş bitecek.

Onun için *tûl-u emel* çok kötü bir duygudur.

Büyükler bunu kitaplara yazmışlar. Ayrı bölüm açmışlar, bab açmışlar.

Tûl-u emel defterini kapatacaksın, o duyguyu içinden atacaksın. Ya ne olacak?

“—Her an ölebilirim.” diye hazer üzere olacak ve hazırlık üzere olacaksın.

Ölebilir misin?

“—Daha ölmem. Hiç öleceğimi düşünmüyorum.” Bir tane babayiğit er kişi varsa çıksın şu ortaya:

“—Ben biraz sonra öleceğim gibi bir duygu geliyor.” desin. Hepimiz yaşayacağımızı ümit ediyoruz.

“—Daha dur bakalım bugün pazar, yarın Pazartesi; memuriyete gideceğim, dükkânı açacağım, ondan sonra şu olacak bu olacak;

Ramazan’a çıkacağız, inşallah Bayrama hazırlık yapalım; yaz gelince bahçeye şunu yaptıracam yazlık yaptıracam...” Hiç kimse biraz sonra öleceğini düşünmüyor.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki tûl-u emeli hiçbirimiz öğrenmemişiz. Madem içimize sinmedi, madem içimize girmedi, madem duygumuza yerleşmedi. Tûl-u emel defteri dürülmüş, o babı, o faslı kapatmış olan insan ciddi insan olur. Öleceğine göre hazırlık yapar. Her şeyi ona göre hazırlar, boş işlerden kendisini çeker, sevaplı işlere kendisini verir, hesaplarını kapatır, borçlarını öder.

Adam birisine borç takıyor, “Üç senede öderim.” diyor, “Enflasyondan iş kolay olur.” diyor. Malı

peşin alıyor, parayı ödemekte mal sahibini arkasından boyna dolaştırıp duruyor. “Üç senede öderim.” diyor. Ödeyeceğim, tamam diyor. Allah tarafından da, dinî bakımdan da mahsuru yok, borcumu ödüyorum. Ödüyorsun ama canını çıkartıyorsun.

Senin o hesapladığın enflasyonu, o paranın, malın sahibi hesaplamaz mı? Onun da canı yanıyor, gitti bizim paralar; tüh paramız pula döndü.

“—Şu kadar para verdim ama şimdi alacağım zaman hiç kıymeti kalmadı.” diye onun yüreği yanmıyor mu? Yanıyor.

Bu bir haksızlık değil mi? Haksızlık.

Allah bunun hesabını sormaz mı? Sorar.

Her haksızlığın hesabını sorar. Sen kurnazsın da o paranın sahibi kurnaz değil mi?

Ama şu var: Ödemek niyetiyle aldı, zaten parası olmadığından borç aldı. Çocuğunu evlendirecekti parası yok adamcağızın, memurcuk ne yapsın? Çocuk da “evleneceğim” demiş. Gelin bulunmuş, düğün yapılmış. Bu adamcağız eş dosttan para alıyor ama zaten maaşı kendisine yetmez; yarısı ev kirasına, yarısı ekmek parasına gidiyor.

Bu parayı nasıl ödeyecek?

Ödemek için çırpınıyor, mahcup oluyor, alacaklısını gördükçe mum gibi eriyor, ödeyemiyor. Bu ayrı, bu hakiki borçlu, Allah buna yardım eder. Allah bunu affeder ama öyle insan var ki, şu tarafa borcu var; bu taraftan

araba alıyor, geziyor.

Büyüklerimiz borçlunun katık yemesini doğru görmemiş. “Kuru ekmek ye, borcunu öde!” demiş.

Alacağı bir taktı mı, parayı bir aldı mı;

“—Bundan sonra o bana yalvarsın!” diyor.

Yazlık var, araba var, çeşit çeşit, türlü türlü yemekler var, keyfinde bir eksiklik yok, parayı bir türlü ödemiyor.

Bu zulümdür. Değil bunun zulüm olması, Peygamber Efendimiz:

“—Zenginin fakiri kapısında bekletip parasını geç vermesi zulümdür.” diyor.

Fakir kapıya gelmiş, tak tak tak kapıyı çaldı:

“—Muhtacım, Allah rızası için bir sadaka, hayır, zekât, muhtacım...”

“—Bekle orada...”

Bir dakika, iki dakika, üç dakika, yedi dakika, yarım saat, üç saat, beş saat neyse...

Peygamber SAS Efendimiz sahih hadiste:²

---

² Buhârî, *Sahîh*, c.VIII, s.66, no:2125; Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.205, no:2924; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.178, no:2903; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.130, no:1229; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.301, no:4612; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.260, no:7532; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.674, no:1354; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.435, no:5053; Neseî, *Sünenü'l-Küb râ*, c.IV, s.59, no:6290; Taberânî, *Mu'cemü'lEvsat*, c.IV, s.63, no:3615; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.70, no:11169; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.338, no:2586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.38; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.348, no:5246; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.188, no:6298; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.420, no:8242; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâ-*

مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ

(خ.م.ت. عن أبي هريرة)

(*Matlü'l-ganiyyi zulmün*) “Zenginın vereceği hayrı, sadakayı, zekâtı bekletmesi, fakiri kapısında bekletmesi bile zulümdür.” diyor. “—Yâ bu fakir; istersem veririm, istemezsem vermem. Zengin olan, paranın sahibi benim; istemezsem vermem.” Vermeyeceksen söyle de gitsin.

Geciktirip onu öyle orada bekletmek bile zulüm oluyor da, zaten adamın kendi parası onu vermiyorsun o zulüm olmaz mı, buna aklın ermiyor mu? Eriyor. Var mı böyle borcuna sadık olup da borcunu ödeyen bir insan? Yok... Herkes enflasyon canavarını biliyor, paranın değerinin düştüğünü kurnaz tilki gibi biliyor: “—Parayı bir ay geç ödersem, řu kadar daha az ödemiş olurum.” diye içinden seviniyor. Herkes, herkes böyle. Öyle değil mi? O zaman zulüm oluyor. Tasavvufta tûl-i emel yok. Ne var? Ölüme hazırlıklı olmak var. Hesabını bitirmiş olmak, daima ruhunu teslim edecek bir rahatlık içinde olmak var, dervişlik bu... Dervişliği kimisi sarık sanıyor, kimisi cübbe, kimisi tesbih, kimisi řu kadar zikir, bu kadar zikir sanıyor. Asıl dervişlik dervişliğin ahlak kısmı. Bu zikirler o ahlaka

---

miyyîn, c.II, s.132, no:1052; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.61, no:43; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.131, no:1230; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.238, no:2395; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.71, no:5395; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.249, no:5913; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.574, no:14012-1418; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.429, no:21133.

ulaşmak için alet kısmı. Bunlar alet, ötekiler sonuç.

O sonuca ulaşmadıktan sonra ne olur? Boşa gidebilir.

“—Tûl-u emeli bırakmak” nasihatini bir daha vurgulayarak, ölüme hazırlıklı olarak, Allah’ın rahmetinden mağfiretinden de ümidi kesmeyerek ikinci hadîs-i şerife geçelim.

Bazen de iyi insanlar oluyor.

Mesela bir şehre gittim, birisi benden özel bir konuşma istedi.

“—Hocam özel konuşacağım.”

“—Pekiyi gel kızım, konuş.” Genç bir kızcağız:

“—Hocam, çok utanıyorum.”

Kızarıyor, bozuyor, böyle renkten renge giriyor.

“—Ben çok suçlu, çok günahkâr bir kulum, Allah beni affeder mi, mağfiret eder mi?”

Müsaade olsa canına kıyacak; o kadar utanmış, o kadar pişman.

Kimse Allah’ın rahmetinden ümit kesmesin! Can çıkıncaya kadar Allah’ın kulları mağfiret etme imkânı var.

Eğer işlediğin suç bir kulla ilgiliyse, git parasını pulunu ver, helalleş, işi düzelt! Eğer sırf senin ibadetlerinle, taatlerinle; seninle Rabbin arasında ibadetinle ilgili bir şeyse Allah’tan afv u mağfiret dile. Ortada bir zarar varsa tazmin et, zararı gider, tevbe et, Allah’ın yoluna gir, afv u mağfiret iste!

Peygamber SAS Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin can çıkıncaya kadar mağfiret edeceğini bildiriyor. Perde düşünceye kadar mağfiret imkânı var.

b. Allah Sadakayı Büyütür

İkinci hadîs-i şerif:

Ebû Hüreyre RA'dan Dâra Kutnî ve Tirmizî rivayet etmiş. Tirmizî bu hadisi rivayet ederken sahih hadis olduğunu da söylemiş, beyan etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْبَلُ الصَّدَقَةَ وَيَأْخُذُهَا بِيَمِينِهِ
فِيرَبِّهَا لِأَحَدِكُمْ كَمَا يُرَبِّي أَحَدَكُمْ مَهْرَهُ حَتَّىٰ إِنَّ
اللُّقْمَةَ لَتَصِيرُ مِثْلَ أُحْدٍ

(حم. ت. صحيح قط. في الصفات عن أبي هريرة)

RE. 94/2 (Inne'llàhe azze ve celle yakbelu's-sadakate, ve ye'huzuhâ bi-yemînihî, feyürebîhâ li-ehadiküm, kemâ yürebî ehadüküm mührehû, hattâ inne'l-lukmete letesîru misle uhudin.)

Manası nedir?

(Inne'llàhe azze ve celle) “Aziz ve celil; mutlak

³Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.71, no:598; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.404, no:9234; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.166; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.93, no:2426; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.406, no:8062; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.115, no:1898; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.106, no:20050; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.338, no:15930; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XII, s.274, no:10768.

galip, son derece kıymetli ve son derece ulu olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, (*yakbelu'ssadakate*) kulun sadakasını kabul eder. (*Ve ye'huzuhâ bi-yemînihî*) Onu sağ eliyle tutar.”

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin eli, yüzü ve sairesi bilinmez.

Neden? Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretlerini akıl tasavvur edemez:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

(الشورى ١١)

(*Leyse kemislihî şey'ün*) “Onun gibi hiçbir şey yoktur.” (Şûrâ, 42/11)

Mahlûkatına benzemez, *muhâlefetün li'l-havâdis* sıfatı vardır.

Muhâlefetün li'l-havâdis ne demek? İktidar, muhalefet mi demek? Hayır.

Muhâlefetün li'l-havâdis; “Allah sonradan hâdis olmuş, hudûs bulmuş, ortaya çıkmış olan varlıkların hiçbirine benzemez. Yarattıklarına benzemez, yarattıklarına muhaliftir, yarattıklarından başkadır.” demek.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri kulun verdiği sadakayı eline alır. (*Feyürebbehâ*) Onu büyütür.”

Rabbâ, yürebbehî; ribâlandırmak, geliştirmek demek. Onu geliştirir, büyütür. Nasıl büyütür?

(*Feyürebbehâ li-ehadiküm*) “Sadakayı veren sizden biriniz için o sadakayı elinde geliştirir,

büyütür; (*Kemâ yürebî ehadüküm mührehû*)
“Sizden biriniz küçük bir tayı terbiye edip
büyüttüğü gibi...”

“—Aman yesin, büyüsün, aman şöyle bir yağız
at olsun, emsalsiz bir Arap atı olsun da üstüne
bineyim de rüzgâr gibi uçayım bilmem ne...”
heves ediyorsun.

Eski zamanın şeyleri tabii bunlar. Şimdi at
sadece at yarışlarında kumar için kullanılan
bir hale geldi, başka bir şeyi kalmadı. Eskiden
cihadda önemli bir malzemeydi, araçtı. Atına
biniyordu, şakır şakır kılıç ile ok ile dıgıdık
dıgıdık saldırıp düşmanla çarpışıyordu, atın
üstüne hızlı gidiliyordu. Süvariler bir yerden bir
yere intikal edip düşmanın önünü kesip, düşmanı
önden arkadan çevirip savaşı kazanıyorlardı. At
önemliydi.

Evet, “Sizden birinizin tayını böyle besleyip
büyüttüğü gibi, at küçücük doğdu, büyüdü
büyüdü kocaman bir küheylan oldu. Allahu
Teâlâ Hazretleri de sizin o sadakanızı sağ eline
alır sizin için öyle büyütür.”

(*Hattâ inne'l-lukmete letesîru misle uhudin*)
“Hatta bir lokmalık bir sadaka, (*letesîru misle
uhudin*) Uhud dağı gibi olur.”

Camide iftar etsin diye bir fakire şu kadarcık bir
lokma vermişsin.

“—Al kardeşim, ye, iftar et!” demişsin.

Ramazan'da filan öyle oluyor ya, getiriyor birisi,
camide oturan bir kimseye ikram ediyor. Bir
lokma ya! Bazısı burada zeytin getiriyor veriyor,

bazısı hurma getiriyor veriyor. Bir sadakayı, bir lokmayı o kadar büyütür Allah...

Ramazan'da Mekke'de, Medine'de hurmayla, zeytinle, zemzemle orucunuzu açılıyorsunuz. Bir de kıydan kenardan kaçmış gelmiş, birazcık bir ekmek varsa, onu da dukka denilen güzel baharatlar oluyor, onun içine bir bandırıp bir yedin mi Allaah... O lokma orada insana çok büyük bir ikram gibi geliyor. Değişiklik çünkü. İnsanoğlu işte, değişikliği sever. Halbuki hurma çok kıymetli bir gıda ama değişikliği seviyor.

Orada ekmek çok makbule geçiyor. Kırık dökülür filan diye kapıcılar ekmeği içeriye sokmuyorlar. O da eteğinin altında, cebinin içinde, kenarda geçirmeye çalışıyor.

Kapıcı sezerse, –*bevâb* kapıcı demek– “Gel buraya!” diyor, yokluyor ekmek var:

“–Yallah! Dışarı!” diyor. “Yallah! Dışarıda avluda iftar et.” diye içeriye sokmuyor.

Ama kimisi beceriyor bu işi, kıydan köşeden kaçırıyor.

O zaman sofralar kuruluyor, top patlıyor, ezan okunuyor, imam hemen farza durmuyor. Şöyle bir mühlet veriliyor, oruçlular oruçlarını açıyorlar.

Çok makbul olan şeylerden birisi Arap kahvesi. Kavrulmuş kahve değil, sarı renkli, kahveyi kaynatıyorlar, içine bir takım baharat katıp onu öyle içiyorlar. O çok makbul.

Birisi termosla hel getirmişse, uzaktan gören bile geliyor “Bana da birazcık ver!” diye istiyor,

tâlip oluyor. İşte o hel, sıcak çay gibi içenlerin hoşuna gidiyor.

Çeşit çeşit hurmalar var; kimisi buzlukta geçen seneden kalmış, yarısı olmuş, yarısı çıtır çıtır, yarısı böyle bal gibi filan. Hurma yeniliyor, zezem içiliyor, veyahut bu Arap kahvesi içiliyor derken birazcık da bir ekmek oldu mu, bir lokmada olsa acıkmış da olduğundan insanın orada hoşuna gidiyor.

Kimisi de *dukka* denilen, çok güzel kokulu, un gibi, kahve gibi baharat karıştırmışlar, onu getiriyor. İşte o ekmeği o dukkaya bir banıp da hop bir yuttu mu çok hoş bir şey oluyor.

Bunları neden söylüyorum?

Bir lokma sadaka bile, işte o da bir sadaka olur. İşte birisine bir lokma verdin orucunu açtı mı, işte nihayet o da sadaka... Veya dışarıda verdin bir lokma; elinde bir sandviç vardı, böldün fukaraya verdin, “Al kardeşim.” dedin, o da “hop” diye yuttu bir lokma. Bir lokma Uhud Dağı kadar olur.

Medine’ye gidenler Uhud Dağı’nı bilirler. Medine ovalık, düzlük bir yere ama tam ortasında upuzun tek bir dağ vardır, başka hiçbir dağa bağlı değildir. Etrafını otomobile dolaşabilirsin. Her tarafı ovadır, ortada tek, sandöviç gibi uzun bir dağdır. Çok da güzeldir, görünüşü haşmetlidir. Altın madeni filan olduğu da söyleniliyor. Herhalde böyle işin enteresan tarafları da var. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁴

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.539, no:1411; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1011,

أُحُدُّ جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ

(طس. عن أنس)

RE: 18/5 (*Uhudün cebelün, yuhibbünâ ve nuhibbühû.*) “Uhud öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz.”

Peygamberimizin sevdiği, peygamberimizi seven bir dağ.

“—Canım dağ da insanı sever mi?” Sen bilmediğin işlere karışma, sever. Canı var mı? Var...

Kur’ân-ı Kerîm’de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

(الجمعة ١)

(*Yüsebbihu li’llâhi mâ fi’s-semâvâti ve’l-ard*)
[Yerde ve göklerde ne kadar yaratık varsa, hepsi Allah’ı tesbih ediyor.] (Cuma, 62/1)

Yüsebbihu, tesbih ediyor, etmeye devam ediyor diyor. Duyuyor musun?

---

no:1392; Ebû Humejd es-Sa’dî RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.42, no:3725; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.255, no:1905; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.11, no:2585; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.58, no:131; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.224, no:1037; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.308, no:889; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.90, no:6467; Ukbe ibn-i Süveyd, babasından.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.485, no:34986; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.56, no:137; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.462, no:738.

Şu tesbih ediyor, şu tesbih ediyor, bu tesbih ediyor, bu tesbih ediyor; ağaçlar, kuşlar, canlılar, taşlar, dağlar, ovalar...

Duyuyor musun? Duymuyorsun.

Allah tesbih ediyor diyor. Evliyaullahtan da duyan, “Duyuyorum, duydum; evet söyler.” diyor. Duyan da duyuyor.

Demek ki Uhud da Rasûlüllah Efendimiz’i seviyor. Sever mi, sever. Nasıl olur? Senin canın varsa onun da bir başka türlü canı var; Allah da ona bir başka türlü can vermiş, Rasûlüllah söylüyor.

Uhud Dağı’nı Yakacığın arkasındaki Kayış dağına, Aydos dağına benzetebiliriz. Küçükbakkalköy’den başlıyor, Gebze’ye kadar uzanıyor. İşte öyle bir dağ... Allah bir lokmayı geliştirir o kadar yapar.

Muhterem kardeşlerim! Bu ne demek?

“—Allah sadakayı büyütüyor, küçücük bir hayrın mükâfâtını çok veriyor, çoğaltıyor.” demek.

Bundan onu anlıyoruz. Büyütmesi, “Mükâfâtını öyle çok veriyor.” demek. “Bir lokma bile, yarım hurma bile olsa ver de, birisinin gönlünü al da, bir sadaka olsun da ahirette sen de onun mükâfâtını gör!” demek bu.

Neden? Çünkü o devirde insanlar bizden çok çok çok daha fazla yoksul idiler. Bizim hepimizin sırtımızda kat kat giyimimiz vardır, gecekondu bile olsa evimiz vardır birkaç odalıdır, paramız, ekmeğimiz, aşımız vardır. El-hamdü lillâh...

Ben zaten gecekonduları seviyorum,

apartmanlardan daha hoşuma gidiyor. Hiç olmazsa hepsinin birazcık bir bahçesi, iki yeşilliği, asması, ağacı var. Kurban kesmek istesen arka tarafta kesersin vesaire. Gayet güzel bir çözüm. Dağları da, hiç kimsenin işine yaramayan tepeleri set yapıyor, oraya toprak taşıyor, fukaracık evini de yapıyor orada, kiradan kurtuluyor, kuşların ağacın dalında yuva yaptığı gibi yuvasını yapıyor. Ne yapsın, çoluk çocuğuyla oturuyor. Allah yardımcısı[ısı] olsun.

Evet, Allah-u Teâlâ hazretleri küçük bir hayrı kat kat büyütür. Yarım hurma da olsa, küçücük bir hayır da olsa yapmak lazım. Bizim gibi değildi, insanlar o zaman aç geziyorlardı, yiyecek bulamıyorlardı. Günlerce aylarca Peygamber Efendimiz'in evinden duman tütmüyordu, yemek pişmiyordu. Biz şimdi eve geldik mi evde yemeğimiz hazırdır, hiç olmazsa bir çorbamız vardır. Aylarca Efendimiz'in ocağı tütmemiş.

“—Ne yapmış, ne yemiş Peygamber-i zîşânımız hocam?”

Keçiyi sağmışlarsa hüp onu içmiş, hurma varsa onu ağzına atmış, böyle yani. Bizim için çerez sayılan, arkadaşımıza gittiğimiz zaman, arkadaşımızın bize ikram ettiği şey onlar için geçim. Karınları sırtlarına yapıştı, hepsi zayıftı, çoğu zayıftı. Açlıktan uyuyamazlardı, yatakta duramazlardı da içlerini avutmak için kalkar gezmeye giderlerdi. Karınlarına taş bağlarlardı.

Şu Haliç'te kabri bulunan Ebû Eyyûb el-Ensârî

Efendimiz hazretleri bir hadis rivayet ediyor:

“—Peygamber Efendimiz bir gün aç kalmış, uyku tutmamış da geceleyin karanlıkta dışarıya çıkmış. Hiç açlıktan uyumamak durumunu tattık mı biz, bu acıyı bilir miyiz?

Uyku uyamamış da kalkmış. Yolda yürürken ışık yok, elektrik direkleri yok, karanlık. Demek ki gökte ay yoksa, nerden aydınlanacak karanlık olur.

Ben hatırlıyorum, bizim köyde mehtapsız bir gecede çarşıdan yatsı namazından sonra teyzemin evine gideceğim. Sokaklarda lamba yok, ışık yok, gökte de ay yok. Meğerse ne kadar karanlıkmış, dünya, çok zor gittim. Debil dübül ayaklarım nereye bastığını bilmiyor, önünü görmüyorsun küt diye bir yere çarpabilirsin. Kör gibi böyle ellerin öne doğru uzanmış yürüyorsun.

Efendimiz karanlıkta yürüyorken bir karaltı görmüş, “Kim o?” diye sormuş, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz imiş. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz Kureş’in zenginlerinden idi ve fakara insan değildi. Bilâl-i Habeşî’yi filan satın aldı, azad etti, parası pulu olan insandı.

Peygamber Efendimiz:

“—Yâ Ebû Bekir! Gecenin yarısında ne yapıyorsun böyle sokakta?” diye sordu.

Dedi ki:

“—Yâ Rasûlüllah! Evde yiyecek bir şey yok da açlıktan uyku tutmadı, ondan çıktım.”

Rasûlüllah da ondan çıkmıştı zaten.

“—Gel bakalım!”

Beraber yürümeye devam ettiler. Biraz sonra bir iri karaltıyla karşılaştılar. Kim o? Hz. Ömer RA Efendimiz imiş.

“—Yâ Ömer! Gecenin bu karanlığında dışarıda ne işin var?

O da aynı sebepten çıkmış.

“—Yâ Rasûlüllah! Evde yiyecek bir şey yoktu, uyku tutmadı ondan.”

Gittiler, gittiler, gittiler... Bunların hepsi müşriklerden hicret edip Mekke'den Medine'ye gelmişler. Bunların Mekke'de malları mülkleri, her şeyleri vardı, bunlar imanları uğruna hicret etmiş muhacir. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömer el-Fâruk, Efendimiz... Ebû Bekri Sıddîk Peygamber Efendimiz'le geldi, ötekiler daha önce geldiler.

Ensardan Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin evine gittiler kapıyı çaldılar. Peygamber Efendimiz'i görünce dünyalar onun oldu:

“—Buyur yâ Rasûlallah!” dedi, “Gecenin bu saatinde ne arıyorsunuz, ne istiyorsunuz?” demedi açtı kapıyı içeri girdiler. Ev sahibi hemen kayboldu, bir hurma izkı getirdi.

İzk ne demek? Hurma salkımı demek.

Hurma böyle bir sap üstünde, salkım halinde olur. Üstünde kuru ve yaş hurmalar olan bir hurma dalı getirdi. Dalıyla muhafazası daha kolay oluyor.

“—Buyurun yâ Rasûlallah!” dedi.

Onlar da oturdular hurmalardan yemeye

başladılar. Ev sahibi o arada arka tarafa gitti bir oğlak kesti, onu da çarçabuk hazırladı bunların önüne sundu.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

“—Yâ Ebâ Eyyûb! Bundan biraz Fâtıma'nın evine de gönder. Çünkü biliyorum ki günlerce böyle bir şey yemedi.” dedi. Evlat tabi, insanın kendisi aç durur da evladının acısı biraz daha zor gelir. Öyle yaşamışlar o mübarekler.

Onun için, o devirde bir lokma bile önemli... Şimdi lokmayı çöpe atıyor millet. Bizim dedelerimiz kırıkları bile toplarlardı. Benim anamdan, nenemden öğrendiğim kırıkları bile toplamaktır, kırık dökmektir. Kırık yere düşse aranır, bulunur. Şimdi millet ekmekleri atıyor, küflendiriyor, bu çöp tenekesine dökmekten ürpermiyor, korkmuyor. Eskiden ekmek bizde o kadar muhteremdi. Öperdi başına koyardı, duvarın kovuğuna koyardı.

Zaten ekmek ziyan olmazdı. Ekmek biraz bayatlamışsa benim rahmetli annem ekmek ovması yapardı. Hanımlar duyuyordur bu lafları, tarif edeyim:

“—Ekmeği alırsın, ıslatırsın, elinle ufalarsın, tavaya koyarsın; soğan doğrarsın, domates koyarsın, yumurta kırarsın, pişirirsin. Önce ekmeği biraz kavurursun, ondan sonra yumurtan varsa, tavuk yumurtlamışsa, bir iki de yumurta kırdın mı dünyanın en güzel yemeklerinden birisi olur.”

Çok güzel olur. Bize öyle geliyordu. İnsanın çocuklukta yediği yemekler “Anam aşısı” derler,

tatlı olur. Annesinin aşısı insanın kendisine tatlı gelir. Ekmek ziyan olmazdı. Ekmek, ekmek ovması olur. Halbuki bayat, böyle ısırarak istesen dışından gıcır gıcır ses gelir, diş geçiremezsin. Islatınca yumuşar, kavurunca yeniden güzelleşir, fırından yeni çıkmış gibi olur, bir de işin içine soğan girdi mi...

Muhterem kardeşlerim.

Soğan da hem çok güzel gıdadır, hem çok kıymetlidir hem de çok vitaminlidir. Soğana ben bir kaside yazacağım. Şairler padişahlara yazıyormuş, ben de soğana yazayım. Soğan girdi mi işin içine güzel olur. Etin arasına doğrasan güzel olur, ciğere doğrasan güzel olur, ekmeğin arasına doğrasan güzel olur, yumurta olursa a'lâ olur.

Ziyan yok. Ziyan etmek, israf etmek yok. Arttır.

“—Ne yapacağım arttırıp, var evde!”

Arttır da Çeçenistan'a gönder, arttır da Nakşibendistan'a gönder.

Hiçbiriniz bilemeyeceksiniz Nakşibendistan neresiymiş. Böyle bir bölge biliyor musunuz, bilmiyor musunuz? Neresi Nakşibendistan?

Güney Doğu Anadolu. Orası Nakşibendistan'dır.

Dedelerimiz, hocalarımız, Hâlid-i Bağdâdî Efendimiz oralarda çok dolaşmış, orada her adımda bir nakşî, kâdirî şeyhinin türbesi vardır. Bizim zaten beş, daha fazla tarikatla bağlantımız var. Hepsi oralarda yaşamışlar, ilim öğretmişler, edep öğretmişlerdir, ahaliyi birbiriyle kaynaştırmıştır. Ne Kürt Türk'e yan

bakar, ne Türk Kürd'e yan bakar. Kardeş, birbirleriyle kız almışlardır, vermişlerdir.

“—Kürtlere özerklik verilsin.”

Kürtler özerk... İşte Ankara'da, İstanbul'da.

Ne ayırıyoruz? Ne kadar sevdiğimiz kardeşlerimiz var, biz böyleydik. Bizim aramıza bu fitneyi fesadı kim soktu?

Bu kavga büyürse Kürt'le Türk arasında, Çerkez'le Abaza arasında olur; Hendek'le Düzce arasında, Sivas'la Kayseri arasında olur; Gülveren'le öbür mahalle arasında, iki komşu arasında olur, iki kardeş arasında olur...

Sen kavgaya bir karar verdikten sonra her şeyden kavga çıkar.

Ama İslâm vardı, edep vardı, ahlâk vardı. Hem de ben mübalağa olarak söylemiyorum, oralarda çok arif insanlar yetişmiştir. Arif, ârif-i billâh. Allah'ı bilen, evliya, büyük insanlar yetişmiştir, onun için söylüyorum. Yoksa hani biz Nakşî tarikatındanız da övünmek filan değil. Oraya damgasını vurmuşlar, oranın insanının oturduğu kalkışı konuşması Nakşî edebiyledir. Nakşibendî edebi var idi! Bozulmamışsa...

İstanbul bir zamanlar güzel şehirmiş; idi. Haliç bir zamanlar altın boynuzmuş Bizanslılar zamanında... Müslümanlar geldiği zaman da, orada Ebû Eyyûb-el Ensârî Efendimiz'in kabri olduğundan, orası en muteber yer olmuş; sadrazamlar oralara konaklar yapmışlar, en güzel yermiş; idi. İnşallah gene olur. Boğaziçi bir zamanlar dünyanın en güzel yeriymiş; idi.

Şimdi beton yığını. İnşallah gene olur. Beyazıt güzelmiş, Aksaray güzelmiş; idi... Şimdi bakın ne hale geldi, ne kadar berbat oldu!

Oraları da işte öyle güzel ahlaklı insanların yeri idi. Ben hatırlıyorum, anarşi daha yeni yeni çıktığı zamanlarda duyardım. Eşkiya yol kesermiş, tabancayı çekermiş, eller yukarı, cepler dışarı. Ver bakalım cüzdanını, bilmem ne filan. Fakat kadına dokunmazlarmış. Ben gazetelerde okudum bunu hatırlıyorum. İlk başlangıçta eşkiya bile o zaman kadına dokunmazmış. Ne yapacak kadının üstünü arayacak, yoklayacak, cüzdanı var mı yok mu, namus meselesi bu.

Canım hırsızlığın namusu mu olur, namussuz işte hırsızlık yapıyor haram, haramı işliyor. Ama işte o iliğine işlemiş, edepten ahlaktan. Eşkiyası bile öyle.

Almanya'da bizim Türkiye'den oraya gitme komünist olmuş birilerini, oranın komünistleri yetiştirmek için çağırmış herif.

“—Gel buraya!”

Bizim buradan oraya gitme, oranın azılı komünistleri ile arkadaş olan şahıs gitmiş o çağırdıkları başkana... Adam Kur'ân-ı Kerîm'i bizden gitmenin eline vermiş:

“—Al bunu!”

“—Ne olacak?”

“—Yere at, üstüne bas!”

Din afyon ya onların dediğine göre... Din ne yapıyor? İnsanları uyutuyor.

Din afyon da, siyaset şifa mı? O uyutmuyor mu? Bazı gazeteler uyutmuyor mu? Din afyonmuş.

Ne olacak o zaman? İnsanlar dine düşman olacak.

Komünizm ne yapacak? Dinle savaşıacak, Allah'la harp edecek. Allah azizdir, *azîzün zü'ntikam*'dır, Allah yenilir mi?

Rusya darmadağın olur, insanların perişan olur; isterse bir anda kahreder de ibret-i âlem için bırakıyor işte. Allah'ın hikmeti

var bilmiyoruz ki, bizim gibi değil ki. Biz olsak kızdığımız zaman boğarız, sevdiğimiz zaman baş tacı ederiz. Allah'ın hikmetleri var bilmiyoruz.

“—At yere bas üstüne!” demiş.

Bizim komünistin tepesi atmış; “Senin ananı...” demiş. Açmış ağzını, yummuş gözünü, kapıyı vurmuş gitmiş.

Kur'an'a basamıyor, Kur'an'ı yere atamıyor. Neden? İçine işlemiş bir şey var.

Şu anda komünist, bırakmış her şeyi bozuk diyor ama o nerden? O dedesinden gelme, dedesinden kalma miras. Bunlar gidiyor.

Tarihî eserlerin gittiği gibi, tarihî ahlâk da gidiyor.

Yerine ne geliyor? Blue jeans pantolonlu, devrim nikâhlı, doğum kontrol haplı; eli tabancalı, kalaşinkoflu, şehir, köy basan, insan öldüren şeyler çıkıyor. Bu da modern dünyanın yetiştirmesi. Bizim dedelerimiz öyle yetiştirmiş bunlar da böyle yetiştiriyor. Buyurun görün

hangisi daha iyi, verin kararı? Hangisinin daha iyi olduğunu görün. Biz hayallerle konuşmuyoruz ki, gerçekleri söylüyoruz, misalleri koyuyoruz. İki tane modeli ortaya koyuyoruz.

Al sana bir kadın, al sana bir başka kadın. Devrim nikâhlı, mağaralarda yaşayan, doğum kontrol hapları yutan, belinde tabancalar, köy basan, bebekleri öldüren insan.

Bunları insan nasıl yapar, hangi duyguyla yapar? Bir duyguyla yapar.

İşte o bir duygu, bizim imanımız da bir başka duygu... Bizim işte oraları Nakşibendistan idi.

Kimisi, “Din afyondur.” demiyor ama; “Ben hem dindarım, hem ilericiyim hem de tarikat düşmanıyım.” diyor. Hem bayrak, rüzgâr, ezan, bilmem ne diyor, hem de ondan sonra müslümanların her şeyine atıyor, tutuyor, çatıyor. Hem de müslüman da sayıyor galiba kendisini, bazen kendisi de inanıyor; öyleleri de var, kendisini müslüman da sanıyor.

Halbuki insan bir sözden dolayı imandan çıkar, yetmiş yıllık cehennem uçurumuna uçar gider. Bir sözden dolayı.

“—Ben o âyeti kabul etmiyorum, ben o hadisi kabul etmiyorum, aklım ermez.” dedi mi?

Dedi. Bitti, iman gitti.

Adam bir defa değil bin defa, milyon defa kâfir, her sözünde kâfirlik söylüyor, ondan sonra “Ben de müslümanım.” diyor.

Sen ne biçim müslümansın?

Senin demenle Müslümanlık olmaz ki, Allah kabul edecek senin Müslümanlığını. Sözün özün müslüman olmadıktan sonra ne kıymeti var.

Evet, “Az da olsa hayır yapmak lazım!”dan böyle açtık.

“—Eskiden insanlar böyleydi.” dedik, tarihe geçtik; tarihten, kardeşliğimizden, insanların birbirlerine yardım etmesinden, yoksulluktan, genişlikten bahsettik; Nakşebendistan filan diye yayıldı işler...

c. Allah’ın Rahmetle Baktığı Kimseler

Gelelim üçüncü Hadîs-i şerif’e:

Bu hadîs-i şerif’i İbnü’n-Neccâr, Ebû’ş-Şeyh Enes RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:⁵

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ إِنِّي لَأَهْمُّ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عَذَابًا
فَإِذَا نَظَرْتُ إِلَى عُمَارِ بُيُوتِي وَالْمُتَحَابِّينَ فِيَّ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ صَرَفْتُ عَذَابِي عَنْهُمْ

(أبو الشيخ هب. وابن النجار عن أنس)

RE. 94/3 (*Inna’llàhe teàlâ yekùlü: Innî leehimmu bi-ehli’l-ardı azâben, feizâ nazartü ilâ ummâri buyûtî, ve’l-mutehâbbîne fiyye, ve’l-müstağfirîne bi’l-eshâri, saraftu azâbî*)

⁵ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.500, no:9051; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.61; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.165, no:4436; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Câmiü’l-Ehâdîs, c.VIII, s.284, no:7308.

anhüm.)

(İnna'llàhe teâlâ yekûlü) “Çok yüce olan Allah muhakkak ki şöyle buyurur, buyuruyor: *(İnnî leehimmü bi-ehli'l-ardı azâben)* Ben âlemlerin Rabbi ehl-i arza, yer yüzündeki insanlara ve mahlûklara, cinlere ve sâir mahlûkata azap etmeye niyetleniyorum. Onu yapmak ister gibi, ona bir himmet ediyorum, himmetleniyorum, gayretleniyorum, gayret ediyorum ama; *(feizâ nazartü ilâ ummâri buyûtî)* benim mescidlerimi, evlerimi – Allah'ın evi mescidler– mamur kılanlara, *(ve'l-mutehâbbîne fiyye)* benim uğrumda birbirlerini sevenlere, *(ve'l-müstağfirîne bi'leshâri)* ve seher vakitlerinde istiğfar eyleyenlere bakıyorum da *(sarafu azâbî anhüm)* azabımı onlardan kenara çekiyorum, onlara azap etmiyorum.”

Bunun kelime manası: “Yani azap edeceğim diye gayret etmişken, mescidlerdeki ibadet edenlere, birbirlerini Allah için sevenlere, seher vakitlerinde tevbe istiğfar edenlere bakıyorum, hadi şunları azaplandırmayayım diye azabı onlardan çekiyorum.” demek.

Muhterem kardeşlerim! Burada bir şeyleri vurgulamamız, size iyice söylememiz lazım:

Allah kimlerin hürmetine azaptan vazgeçiyor-muş? Yeryüzünü azaplandırarak, kahredecek, azabını indirecek; insanları cinleri, mahlûkatı, dağları, ovaları, denizleri mahvedecek ama neden, kimin hürmetine vazgeçiyor?

Bir, *(ummâri buyûtî'llâh)* “Allah'ın evlerini ma'mur eden insanlar.”

Allah'ın evlerini ma'mur eden insanlar ne demek, bu ma'murluk ne?

“—Allah'ın ibadethanesine gelip de Allah'a ibadet eden insan orayı ma'mur kılıyor.” demektir.

Çölde bir mescid yaptık; çok güzel çinilerle mermerlerle döşedik ama imam yok, müezzin yok, cemaat yok. Bu cami çok güzel mermerli, çok güzel çinili, çok lüks inşaatı, malzemesi şaheser bir cami. Bu cami ma'mur bir cami mi? Değil.

Asıl ma'murluğu içinde imam olacak, müezzin olacak, cemaat olacak, ibadet olacak. İbadet edilmeyince ma'mur değil.

Bir yerde ibadet edilirse orası ma'mur olur. Evde ibadet edersen ev ma'mur olur, dağda ibadet edersen dağ ma'mur olur, öbür dağlara iftihar eder.

“—Ya ne haber! Bugün benim üstümde Allah'ın bir salih kulu namaz kıldı, Allah'a ibadet etti. Senin üstünde kıldı mı, ibadet etti mi? Yandaki dağa iftihar eder.” diyor Peygamber Efendimiz. Dağ dağla konuşuyor, iftihar ediyor. Ne şeref! Gördün mü?

Dağ başı ibadetle ma'mur olur, hane ibadetle ma'mur olur. Mescid, caminin içi, cami içindeki cemaatle, ibadetle ma'mur olur; taşla toprakla değil. Taş toprak köşkte de, sarayda da, resmi dairede de, her yerde var. Mermer, çini, zevk, sefa her yerde var.

İbadet edilen yer, ibadet eden tarafından

ma'mur edilmiş olur. Onun için cami yaptırmının sevabı var, doğru... Bir insan cami yaptırdı mı sevap kazanıyor. Harap bir camiyi imar etmek sevap.

Meselâ, bizim Şeyh Murad Efendi tekkesinin yanında bir cami var, kubbesi çatlamış, yazıların yarısı duruyor yarısı harap. Birisi gelse yapsa, cami olacak. Caminin imarı bir böyle ama, yapsan bitirsen bile içinde namaz kılanı yoksa, o cami haraptır.

Neden? Mânevî bakımdan içinde ibadet edilmediğinden mahzun, yıkık durumda, kalbi kırık durumda... Cami ibadetle ma'mur oluyor.

İnsanlar camiye gelir, ne yapar?

Namaz kılarlar, vaaz verirler vaaz dinlerler, Kur'an okurlar Kur'an dinlerler, Kur'ân-ı Kerîm öğrenirler, ulûm-u dîniyye öğrenirler.

Müderris hoca gelir, rahleye oturur, talebeler etrafında toplanır, kalemleri ellerine alırlar, cızır cızır yazarlar, dinlerler. İlim irfan öğrenilir, ibadettir; namaz kılınır ibadettir, Kur'an okunur, ibadettir; tesbih çekilir, ibadettir; i'tikâf yapılır, ibadettir. Allah bunları sever.

Yeryüzünde, arzda Allah'ın sevdiği yerler ibadethanelerdir ve ibadethaneler Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin evleridir. Allah'ın evleri, beytullahlar mescidlerdir, Allah'a ibadet edilen yerlerdir ve Allah kendi evine gelenlere mutlaka ikramlarda bulunur.

“—Hoş geldin. buyur, al sana ikram!”

Ev sahibinin misafire ikram etmesi âdet

olduğundan Allah da evine gelene ikram eder. Şimdi size de, bize de ikram edecek, nice nice hayırlar ikram edecek.

Neden? Geldiniz, dinlediniz; Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şeriflerini, dinimizin hükümlerini, bilgileri, şeriatin inci, yakut, mercan, pırlanta gibi hakikatlerini öğrenmiş oluyorsunuz. Tamam, bu bir.

Madem Allah bundan dolayı başkalarına bile azap etmiyor, bunlara hiç azap etmez, bunlar sevgili kulları. Bunların hatırına ötekilerine de azap etmiyor.

Bakın, Allah'ın iyi kullarının insanlara ne faydası var? Kâfirler bile bizim hatırımıza yaşıyor. İşin aslı öyle değil mi? Kâfir işin içyüzünü bilse, bizim hatırımıza yaşıyor. Mü'minler olmasa, Allah yeryüzünü mahvedecek, kahredecek. Mü'minlerin hürmetine yaşıyor. Müslümanların hatırına Allah'ın azabından korunuyor, mü'minlere çatıyor; Müslümanlıkla savaşıyor.

Allah kendisini yaratmış, Allah'ı inkâr ediyor. Nimetleri Allah veriyor, Allah'tan gayriya yönelmiş. Allah'ın nimetlerini yiyip günah işliyor, Allah'a asî oluyor. Allah'ın verdiği nimeti yiyip Allah'a asî oluyor, bu kadar terslik olur mu? Bu kadar acaiplik, bu kadar nankörlük, bu kadar nezaketsizlik, edepsizlik, ahlâksızlık olur mu?

Hem Allah'ın nimetini ye, hem ona isyan et, hem Allah seni yaratmış olsun, sen Allah'tan gayriye tapın veya Allah'a tapınma, Allah'a ibadet etme... Hem müslümanların hürmetine

sağ salim, esen yaşa, hem de müslümanlara kız, onları kötüle... Sen Nasreddin Hoca'dan betersin, bindiğin dalı kesiyorsun. Sen müslümanları yok etsen, yeryüzünde kıyamet kopar.

İnanmaz, kâfir olduğundan inanmaz ama işin aslı belli. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerif'e buyuruyor:

“—Allah camileri dolduranlar hürmetine azabı kaldırıyor, vazgeçiyor.”

Başka kimlermiş dur bakalım! Camileri imar edelim, vaaza, vaazı dinlemeye devam... Namaza, Kur'an'a, zikre, tesbihe devam... Tamam anladık, el-hamdü lillâh doğru yoldaymışız. Ötekiler bize kızar:

“—Vay hû çekiciler vay, vay gericiler vay!”

Bak el-hamdü lillâh doğru yoldaymışız, el-hamdü lillâh, çok şükür... İkincisi; (*Ve'l-mütehâbbîne fiyye*) “Allah için birbirleriyle kardeş olup, birbirlerine muhabbet eden insanlar.”

Allah bir de, “Benim hatırım için, benim uğruma birbirlerini sevenlere baktığım zaman...” diyor.

Muhterem kardeşlerim! Bu çok önemli. Tarikatin, tasavvufun bir büyük bölümü de budur. Millet tasavvufu şekil sanıyor ama

“Şekil değildir, özdür, ahlâktır.” dedim ya demin. Bir mühim tarafı da budur.

“—Tasavvufun yüzde kaçı nedir?” diye yüzde hesabı yapsak, çok büyük bir bölümü de bu muhabbet bölümüdür.

Kime muhabbet? Kardeşin kardeşe, müslüma-

nın müslümana muhabbeti; Allah’a muhabbet, Rasûlüllah’a muhabbet, Allah’ın kitabına muhabbet, müslümanlara muhabbet... Din muhabbet dinidir ama biz unutmuşuz.

Bizim torunlar Ankara’dan misafir geldiler, bizim evde konuşuyoruz. Onlardan duydum, bilmiyorum. Biz çocukluk yaptık büyüdük, şimdi dedeler safına girdik, gençlerin halini iyi bilmiyoruz. Belki çocuklar, gençler kardeşlerini daha iyi bilir.

Şimdi mahallede ve okulda çocukların arasında çeteler varmış, çete halindelermiş. Çeteye girmeyeni, yalnız kalanı haklıyorlarmış, dövüyorlarmış; o da bir tarafa giryormuş.

Bu gidişin sonunda insanlar büyüdüğü zaman bu sefer silahı alır birbirlerine hakiki kavga yapar. Çocuk kavgası tamam.

Torun bana:

“—Dede sen hiç kavga ettin mi?” diye soruyor.

“—Ben kendimi bildim bileli hiç kimseyle kavga etmedim.” dedim.

Hakikaten hiç öyle hatırımda olan böyle bir şey yok. Belki çok küçükken yapmışsa, insan okula gitmediği zamanda filan, onları hatırlayamıyorum ama kavga etmedim. Ama şimdi hep böyle bir kavga dövüş... Avrupa’nın bazı ülkelerinde silahı oyuncak yapmak, oyuncak tabanca, oyuncak tüfek ve saire yasakmış.

Allah rızası için muhabbet vardı. Bütün müslümanlar kardeş...

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) [Müminler ancak kardeşirler.] (Hucurât, 49/10) buyrulmuştur.

Bütün insanlar kardeş, Hazreti Âdem'in evlatları.

Kâfirlere karşı da bizim asıl davranış şeklimiz ne?

Biz kâfirlere “Bu adam müslüman olabilir.” diye bakıyoruz.

Yani onlar da Peygamber Efendimiz'in ümmeti olabilirler. Öğretirsek, anlatırsak, İslâmı tebliğ edersek, irşad edersek şu da müslüman olabilir.

Bulgaristan'da bir arkadaş anlattı. Bulgar şu şartlar altında müslüman olmuş. Müslüman olmuş Bulgar bu arkadaşın evine gelmiş, o da bir şey ikram etmiş, “—Teşekkür ederim, sağol.” demiş. Niye? Oruçluymuş.

“—Ne var yani, Ramazan değil, niye oruç tutuyorsun?” Zorlamış, anlamaya çalışmış. Demiş ki:

“—Rasûlüllah Efendimiz'in hadisinde okudum: En güzel oruç Davud AS'ın orucu; bir gün tutar bir gün tutmazdı.”

O da öyle yapıyormuş.

Allah Allah! Bulgar müslüman oluyor, sende benden çok oruç tutmaya başlıyor. Olabilir. Bak gayret göstermeden müslüman oluyorlarsa, bir de gayret gösterirsek, bir de güzel davranırsak,

bir de kardeşlik görürse...

Mesela Almanya'da bir Alman bizim Türklere yanaşıyormuş.

“—Niye Türklere düşüp kalkıyorsun, onlara yanaşıyorsun da Almanlarla düşüp kalkmıyorsun, ahbaplık etmiyorsun?” demişler.

“—Bunların birbirleriyle muhabbeti hoşuma gidiyor. Bunlar birbirlerine çok sargın, birbirlerini çok tutuyorlar, birbirlerine muhabbetleri iyi. Karşılaştıkları zaman kucaklaşırlar ve saire. Birbirlerine ikramları var, ziyaretlere giderler. Bu sıcaklık Almanlar arasında yok. Onun için bunları seviyorum.” demiş.

Muhabbetlerini, vefalarını seviyor.

İşte bizim bu gelenekselleşmiş olan ahlâkımız dinimizden geliyor. Bize dinimizden aşılınmış, biz onun için seviyoruz birbirimizi.

Ey din düşmanı!

İşte şimdi buradan söylüyoruz banda giriyor, banttan da herkese gidecek, herkes duyacak bunu.

Sen dinle çarpışırsan neticede ne yapmış oluyorsun?

Hayır, sadaka yapma imkânlarını, insanların birbirleriyle kardeşçe geçinmesini yok etmiş oluyorsun, anarşiyi sen hazırlıyorsun.

Anarşiyi hazırlayan sen, anarşiyi hazırlayan senin eğitim tarzın, senin zihniyetin. Sen kendini ilericiyim sanıyorsun ya, sen kendini matah sanıyorsun ya, sen kendini Avrupa'yı

iyi bilir sanıyorsun ya, vallahi biz senden daha iyi biliyoruz. Sen Avrupa'yı yarım görüyorsun, tek gözle görüyorsun, perdenin bu tarafını görüyorsun, biz öbür tarafını da biliyoruz. Avrupalının, Amerikalının içi yanık, o da bir şey arıyor. Aradığı zaman, gördüğü zaman geliyor, müslüman oluyor, çünkü boşlukta. Gidin bütün Avrupalılara, Amerikalılara sorun araştırın. Adam ihtiyaç içinde, çünkü ruhunu doyuracak bir şey yok...

Sen orayı da bilmiyorsun. Ne batıyı biliyorsun, bilsen onlar gibi olursun; ne doğuyu biliyorsun, bilsen bizim gibi olursun. Ne orayı biliyorsun, ne burayı biliyorsun; kendini de matah sanıyorsun, çok bilgili sanıyorsun. Profesörlükse bizde de profesörlük var, mühendislikse bizde de var, yurtdışı ise bizde de var.

Şimdi el-hamdü lillâh işçilerimiz bile Almanya'ya gele gide birçok ilericilerden daha iyi Avrupalı oldu, hadi bakalım şimdi ne yapacaksın?

Biz sanıyorduk ki, adam Sorbon'da doktora yapmış:

“—Vay be! Fransa'da doktora yapmış.”

Fransızlar şarktan gelen insanlara uyduruk, doktora yaptırırlarmış sonra öğrendik. Hafif, basit uydurma doktora yaptırırlarmış. Derlermiş ki:

“—Bu kadarı Ortadoğu için kâfi. Boş ver, iyi yetişmesin, ver ünvanı gitsin.”

Orada doktora yapmak meziyet değil ki! Biz de onları adam sanıyorduk. Biz de “Vay Fransa'da

doktora yapmış, İsviçre’de doktora yapmış, hukuk okumuş!” filan diye bir şey sanıyorduk. Yok bir şey...

Hepsini biliyoruz, işte gördük, görüyoruz el-hamdü lillah. Biz daha iyi biliyoruz, sen bilmiyorsun bu işi. Sen bilmeden bir de “İlericiyim!” diye doğru yapıyorum sanıyorsun. Gözünün içine, objektifin içine bakarak söylüyorum, sen çok yanlış yoldasın. Bu Türkiye’deki anarşinin sebebi sensin, bu insanların katil olmasının sebebi sensin. Sen bunları İslâm’dan ayırdın, İslâm’ı düşman gördün, gericilik gördün, ondan sonra bu çıktı ortaya. Öyle değildi, muhabbetle yan yana oturanları sen bu hale getirdin.

İşin doğrusu bu.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi birbirini gerçekten sevenlerden eylesin...

Onların böyle dinle uğraşmasından biz de etkilendik, biz de şüpheleniyoruz:

“—Acaba doğru yolda mıyım, acaba yanılıyor muyum? Acaba bu herifler mi haklı, yoksa benim dedem mi haklı? Dedem bu modern hayatı bilmiyordu ama bunlar biraz biliyorlar. Acaba dedem mi cahil, bunlar mı cahil? Bunlar okumuş cahil de, dedem okumamış ârif mi?”

Millet de tereddüt ediyor ama biz profesörüz, biz bu işleri inceleyen insanlarız. Yanılan ilericiler. Yanıldıkları ortaya çıkan olaylarla isbat edilmiş durumda. Düzgün yeri bozduklarından belli; duman çıkmayan, ateş olmayan yeri tutuşturdular, yangın yerine çevirdiler. Eskiden yemyeşil olan güzelim çayırı çimeni ormanı

mahvettiler.

Demek ki birbirimizi iyi seveceğiz. Biz de sevemiyoruz, İslâm'ın sevme dini olduğunu biliyoruz ama zayıf. Ben burada geçenlerde bir konuşma yaptım, bir arkadaş işkillenmiş. Almış eline kâğıdı:

“—Siz böyle böyle demişsiniz, bizi mi kasedtiniz?” demiş.

“—Yok, sizi kasetmedim de bir kusur var ortada...” Gerçekten biz derviş olmuşuz ama birbirimizi sevemiyoruz.

Şikâyet ediyor, geliyor:

“—Ben dört yıldır dervişim, buradan birisiyle tanışamadım. Aile eğitim kampı yapıyoruz, birbirini tanıyanlar gruplaşıyor, fıs fıs fıs fıs birbirleriyle muhabbet ediyor, biz tanışmadan gelip, tanışmadan gidiyoruz.” diyor.

Olmaz, muhabbeti ilerleteceksin, daireni genişleteceksin, kucağını açacaksın, daha yeni insanlar tanıyacaksın.

Ben şimdi arkadaşlara soruyorum:

“—Camide şu yeni gördüğüm filanca kim?”

“—Bilmem!”

“—Nereli, adı sanı ne, mesleği ne?”

“—Bilmem!”

“—Camiye gelmiş, niye bilmiyorsun? Git yanına yanaş:

“—*Selâmün aleyküm*, hoş geldin kardeşim. Nerelisin, nasılsın, buraya mı taşındın,

geçerken mi uğradın, kimsin?” diye sor, tanış. Alışmamışız, namazı kıldık mı kıldık, sevabı kazandım, pabucunu kapan pırt gidiyor. Biraz da muhabbete vakit ayır, biraz da etrafına bak, bir tebessüm et.

Meselâ:⁶

تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ

(ت. عن ابى ذر)

(*Tebessümüke fî vechi ahîke leke sadakatün*)
“Müslüman kardeşinin yüzüne tebessüm etmen senin için sadakadır.”

Allah bir lokmayı Uhud dağı kadar yapıyor. Bir tebessüme sadaka sevabı veriyor.

“—Yâ İskenderpaşalar güleç yüzlü insanlar.” desinler.

Gazeteler çeşit çeşit şeyler yazıyorlar bir de öyle yazsın.

Ne böyle, kaşlar çatık, bilmem ne! Ön safın imam arkasını elde etmek için ihtiyarlar birbirleriyle omuz kavgası yapıyor.

Olmaz! Onun oluversin ya! Onun oluversin, o

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.213, no:1879; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.287, no:529; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3377; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.183, no:8342; Bezzâr, *Müsned*, c.II, no:108, no:4070; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.307, no:891; Taberânî, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.26, no:20; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.70, no:2396; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.275; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.410, no:16305; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.202, no:10571.

sevabı kazansın. Sen onun için yerini verdiği zaman, aslında sen de o sevabı alacaksın. İhtiyarlar öyle, gençler de başka türlü ve saire. Muhabbeti öğrenmemiz lazım. Allah birbirini Allah için sevenler hürmetine azaptan vaz geçiyor. Birbirimizi seveceğiz, birbirimizi tanıyacağız.

Benim bir arkadaşım vardı, geceleyin kapıyı çalardı ikide birde, pür telaş kalkardım.

“—Aspirin var mı abi?”

“—Hay Allah iyiliğini versin! Fesübhanallah, Aspirin için insanın gece uykusu bölünür mü?”

Meğer iyi yapıyormuş, sonradan o bana öyle yapınca insan diyor ki;

“—O beni geceleyin ikide kaldırırsa, ben de onu üçte kaldırıyorum. Yapmadı mı bana geçen gün, ben de ona öyle yaparım.”

Ne oluyor? Teklifsizlik ve samimiyet oluyor.

Ben o hale geldim ki o arkadaşın evine gittiğim zaman;

“—Yorgunum, bırak şurada biraz uzanacağım.” diyorum. Başkasının yanında;

“—Dur bakalım ev sahibi ne yapacak? Ev sahibini işine karışılmaz. Buyur mu diyecek, otur mu diyecek, kalk mı diyecek.”

Bunda samimiyet var, ötekisinde resmiyet ve protokol ve saire var. Samimi oluyor.

Muhterem kardeşlerim! Onun için bu sözü nereye bağlayacağım:

Evine bir gidiver ya!

“—Bu akşam çorba içmeye sana geliyorum.”

“—Allah Allah! Ne oldu bu adama böyle beleşçi midir, nedir?” Değil! Veya sen ona de ki:

“—Gel bu akşam çorbayı bizde içelim!” “—Mazeretim var, hık da mık da...”

“—Mazeretin varsa evde yemek yemeyecek miydin? Gel bakalım çorba iç öyle.”

Ya sen onu yemeğe çağır, ya sen onun yemeğine git, muhabbet olsun. Birbirinizle bir tanışın. Bakalım evi nasıl, derdi mi var, hali iyi mi kötü mü?

Kimisi var;

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ
بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْفَافًا

(البقرة: ٢٧٣)

(Yahsebühümü'l-câhilü ağniyâe mine't-teaffufi ta'rifuhüm bisîmâhüm lâ yes'elûne'n-nâse ilhâfâ) [Bilmeyen kimseler, iffetlerinden dolayı onları zengin zanneder. Sen onları simalarından tanırsın. Çünkü onlar yüzüzlük ederek istemezler.] (Bakara, 2/273) diyor Kur'an-ı Kerim.

“—Öyle zekâta muhtaç insanlar vardır ki, dışarıdan bakan onları, onun iffetli, namuslu, sessiz, isteksiz, dilenmeme durumundan dolayı zengin sanır ama adam aslında fakirdir.”

Evine bir gitsen yürekler acısı! Eyvah! Karısı

hastalıklı orada yatıyor, çocuklar perişan, evin üstü akıyor, altı kokuyor! Vay be! Ben bunu zengin sanıyordum. Vah zavallı. Al kardeşim şurdan... Gitmeseydin görmeyecektin. Kimisi belli etmez söylemez, istemez; bizim dinimizde istemek iyi olmadığından istemez.

Sen gideceksin tanıyacaksın, bahane arayacaksın, vesile bulacaksın, çağıracaksın. Bu bir taktik. Ama doğrudan doğruya;

“—Bu akşam sana yemeğe geliyorum!” demek daha samimi oluyor.

Adam afallıyor, burnunun üstüne bir yumruk yemiş gibi sarsılıyor. Ondan sonra yavaş yavaş alışıyor. Öyle yapamazsan evine çağır, bize buyur bilmem ne. O sana gelir de bazen gene çağırmaya utanır.

Neden? Evi fenadır, eşyası kırık döküktür, sana ikram edecek bir şeyi yoktur ondan çağırılmaz. “Nereye oturtacağım?” diye düşünür.

Ne olacak? Allah bu kadar vermiş. Veren Allah, vermeyen Allah; ne utanıyorsun? Sen misafiri çağır sevabını kazan. Kimisi böyle utanır. Kimisinin karısı cadalozdur misafiri istemez. “—Hanım ben bu akşam misafirler getirmek istiyorum?”

“—Yok yok yok yok, aman aman aman!” Ne oluyor sevap kazanacaksın?

“—Hazırlık yok, et lazım, süt lazım, bir tavuk lazım, bilmem kaymak lazım...”

Hiçbir şey lazım değil. Sen ne yiyeceksen, yediğinden misafire ikram edersin, tekellüf yok.

Hanımlar ille alkış toplayacaklar. Duyuyoruz hanımlar kendi aralarında gün yapıyorlarmış, bilmem kaç çeşit ikram. Bre insafsızlar! 20-30 çeşit börek, çörek, tatlı, tuzlu, ekşi, meyve, sebze enva-i çeşit şeyler... Ben bazen birilerinin evine gidiyorum, bizim kızların evine ve saire. Bakıyorum öyle güzel şeyler var...

“—Tamam ben buradan hiç ayrılmam.” diyorum, onların da hoşuna gidiyor.

Halbuki bir akşam geldik, bir daha üç beş sene sonra ancak gideriz ama çok güzel şeyler. Neler yapıyor millet yemek için!

Ne olacak işte! Ben üçe ayırıyorum yiyecekleri: Karbonhidratlar, yağlar, proteinler... Üç çeşit. Bunu gıda uzmanları, doktorlar söylüyor.

Karbonhidrat; ekmekte, börekte, makarnada var, hepsi aynı kapıya çıkıyor. Aşağıda gidince hepsikarbonhidrat oluyor. Yağlar; koyunyağında, zeytinyağında var, filancada filancada yağ var.

Bir de proteinler. Fukaranın ekmeği fasülyedir. Fasülyede, tavukta, balıkta, hamside var. Hamsinin kilosu şu kadar, falanca balığın kilosu şu kadar, astronomik bir rakam. Ben de hamsi alırım hamsi yerim, çok da güzel, gayet güzel. Neticede protein değil mi, yumurta da protein.

Hocamız Rh.A, neden şişman olduğunu anlatırdı:

“—Öksüzlük olduğundan, validemiz vefat etmiş olduğundan evde yemek olmazdı. Tavuk yumurtlamış mı diye kümese giderdik, yumurtlamışsa alırdık, kırıp bir yumurta yutardık, olur biterdi.”

İşte protein! Galiba içinde yağ da var, vitamin de var, her şey var ne olacak? Şu nefs-i emmareyi azdırmaya lüzum yok. Hafif bir şeyle de ikram olur.

Birbirimizi sevmeye karar verelim, sevelim. Sevmiyoruz çünkü; birbirimize çeşit çeşit sebeplerle kırgınız, dargınız, küskünüz, yan bakıyoruz, şüpheleniyoruz. Polis mi acaba, bilmem ne mi acaba, casus mu, aramıza niye geldi? Mescide gelmiş adam, ötekisi soruyor:

“–Niye geldin bu mescide?”

“–Namaz kılmaya geldim.”

“–Sen öbür mescidden buraya gelmiş casus musun?”

Küt burnuna bir yumruk Almanya’da. Çünkü her grubun bir mescidi var, bu bilmem kimin mescidi, bu bilmem kimin...

أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ

(الجن ١٨)

(*Enne’l-mesâcide li’llâh*) “Bütün mescidler Allah’ındır.” (Cin, 78/18) Onun bunun olmaz. Mescid olduktan sonra, artık buraya kim niye geldi, niye gelmedi diye sorulmaz.

Birbirimizi seveceğiz bunu da öğrenelim Allah’ın ibadethanelerine gelip çeşitli ibadetlerimizi de yapacağız, çünkü Allah bunları seviyor.

Üçüncüsü ne: (*Ve’l-müstağfirîne bi’l-eshâr*) “Seher vakitlerinde tevbe istiğfar edenler.”

Eshâr ne demek? Seherler demek. *Müstağfirîn* ne demek? Tevbe istiğfar edenler demek.

Biliyorsunuz seher vakti, imsak kesilmeden önceki zamana derler. Takvimi açtın, imsak kaçta kesiliyor; şu dakikada, ondan önceki zamana, evvelki zamana seher vakti derler. İmsaktan sonra artık sabah başlar.

Seher vakti nedir? Gecenin en son zamanıdır, gecenin bittiği, fecre, fecr-i sâdika yakın olan zamandır. Bu vakitte tevbe ve istiğfar eylemek çok sevaptır.

Nasıl yapacağız bunu?

Saatini sabah namazına değil oruca kalkıyormuş gibi sahur vaktine, imsaktan biraz evvele, bir birbuçuk saat önceye kuracaksın. Akşamleyin de çok oyalanmayacaksın, erken yatacaksın. Saat zır diye çaldığı zaman kalkacaksın, abdestini alacaksın, işte seher vaktindesin.

Ne yapacaksınız?

“—Affet beni Allah’ım!” diyeceksin. “Beni mağfiret eyle yâ Rabbi! Ben sana iyi kulluk edemedim, kusurum çok, günahım fazla. Kul haklarını yedim, onun bunun kalbini kırdım, ev hali hanımla kavgalaştık, dövüştük barıştık; çocuklara tam babalık yapamadım, terbiyelerini iyi veremedim. İş hayatımda kusurlarım oldu, komşularıyla problemlerim oldu. Suçluyum yâ Rabbi! Beni bağışla yâ Rabbi! Affet yâ Rabbi!” diye yalvaracaksın.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Gecenin seher vaktinde göğün kapıları açılır,

Allah kullarına seslenir; ‘Yok mu benden affını isteyen, affedeceğim, haydi istesin!’ der.” diyor.

Onun için o vakitte kalkıp tevbe istiğfar eden, muradına erer, afv u mağfiret olunur. Afv u mağfiret olduktan sonra hafifler, ruhen rahatlar, içi dışı nurlanır, ondan sonra iyi insan olur.

Dışarıdakiler de şaşırır:

“—Bizim bu adama ne oldu? Değişti, hali güzelleşti, ağır başlı, tatlı dilli, güleç yüzlü, yumuşak bir şey oldu.”

Fark ederler, hemen fark edilir.

Muhterem kardeşlerim.

Birinci hadîs-i şerif’te; “Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarını can çıkıncaya kadar affeder.” diye geldi. Bir sadaka hadisini okuduk. Üçüncü hadîs-i şerif’te de; “Allah’ın kimlerin hürmetine yeryüzüne azap etmekten vazgeçtiğini okurken; birincisi camilerde ibadet edenler, ikincisi birbirlerini Allah için sevenler, üçüncüsü de seher vakitlerinde tevbe istiğfar edip Allah’tan mağfiret dileyenler.” diye geldi.

Bugünkü dersimizin başında da sonunda da ne geldi? “—Tevbe etmek, mağfiret istemek” geldi.

Bunda bir hikmet var. Biliyorsunuz şimdi mübarek üç aylardan birincisi Receb ayındayız. Receb ayı nedir? Tevbe ayıdır, Allah’tan afv u mağfiret istemek ayıdır.

“—Hocam ben faiz yedim, günah işledim, şöyle yaptım, böyle yaptım...”

Tamam, Receb ayında tevbe et, halini düzelt, ondan sonra iyi insan olarak yaşa! Tevbende sabit ol! Tevbende, Allah'a verdiğin sözde sadık ol, vefalı ol. Allah yolunda yürü, Allah'ın sevgisini kazan, Allah'ın lutfuna er, rahmetine ulaş, rızasına kavuş, cennetiyle cemaliyle Allah seni taltif eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber Efendimiz'in hadislerini okuyun, uygulayın, ibadetleri yapın, günahlardan kaçın takva ehli olun, ahlâkınızı güzelleştirin!

İki ahlâktan bu sohbetimizde bahis geçti; bir tûl-i emel olmayacak, iki muhabbet olacak. Bunlar güzel huylar. İyi huylar insanı cennete sokar, kötü huylarsa cehenneme... Huy insanı ya cennete sokar ya cehenneme...

Onun için tasavvufta huyları güzelleştirmek çok önemlidir. Zikir önemlidir, ibadetler de önemlidir, sevap kazanıyorsun zikirden, ibadetten... Günahlardan kaçınmak, takva ehli olmak, o da çok önemlidir. Allah o zaman seviyor, günahattan kaçınca seviyor. Yusuf AS'a nasıl teklif gelmiş, nasıl hayır demiş? Günahattan kaçmış, hapse girmeye razı olmuş.

Günahlardan geçince, insanın derecesi yükseliyor, seviliyor. Takva ehli olacaksınız, günahlardan kaçınacaksınız. Bir de huylarınız güzel olacak; geçimli, tatlı dilli, sabırlı, şükürlü, feragatli, vefalı; cevr-i cefâya mütehammil, hayır hizmetlerine koşucu, cömert, akıllı, uslu, güzel ahlâklı, melek gibi herkesin sevdiği, hayran olduğu bir insan olmak lazım.

Güzel huylu olmazsa insan cehenneme girebilir, ibadeti olsa bile girebilir. Kötü huyundan dolayı cehenneme girecekler var.

Zalim; kedisine eziyet etmiş, cehenneme girecek. Kedi yahu... Olsun, zalimliğinden giriyor. Kediyi öldürdüğünden girmiyor, merhametsizliğinden giriyor. Merhametli olacaktı, merhametsiz... O kedinin viyak viyak ağlamasından kalbi titremedi, merhametsiz diye Allah cezayı veriyor.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için, güzel huylar çok mühimdir. Biz şimdi başka insanlar gibi giyiniyoruz. Hocalarımız da başka insanlar gibi giyinmişler. Bizim tarikatımızda özel kıyafetlere pek önem vermemişler. İnsanlardan ayırıcı, dikkati çekici, âsayı, kavuğu, sarığı benimsememişler. Ona bakmamışlar, ahlâkı düzeltmeye bakmışlar.

Neden?

“—Allah sizin suretlerinize, dışınıza, şeklinize, şemâilinize bakmaz; gönlünüze bakar.” diyor Peygamber Efendimiz, ondan.

Ayette de var, hadiste de var; o bakımdan ahlâkınızı da güzelleştirin!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
17. 12. 1995 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ